

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการโซ่อุปทานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร เพื่อผลิตกล้วยหอมทองให้กับบริษัท แพนแปซิฟิกฟู้ดส์ จำกัด ส่งออกไปยัง ประเทศญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยดังนี้

1. การเกษตรที่ดี สำหรับกล้วยหอมทอง (GAP) เพื่อการส่งออก
2. เพื่อศึกษามุมมองของเกษตรกรและการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับกล้วยหอมทอง (GAP) เพื่อการส่งออก
3. ศึกษาความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างเกษตรกรกับกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
4. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในห่วงโซ่อุปทานของการเพาะปลูกกล้วยหอมทอง
5. การพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการส่งออกกล้วยหอมทองของกลุ่มเกษตรกร ทุ้งควัด อ.ละแม จังหวัดชุมพร

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 21 คน และกลุ่มเกษตรกร ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 400 คน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการโซ่อุปทานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เพื่อการผลิตกล้วยหอมทองให้กับบริษัท แพนแปซิฟิกฟู้ดส์ จำกัด ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปในการผลิตภายใต้โครงการเกษตรที่ดี (GAP) ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกกล้วยหอมทองนั้น พบว่า เกษตรกรผู้เพาะปลูกกล้วยหอมทองส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.8 มีอายุ 32 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.5 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรปลูกกล้วยหอมทอง 1-3 ปี ร้อยละ 48.2 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยได้รับคำแนะนำในการปลูกกล้วยหอมทองจากทางกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 42.1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกพืชระบบ GAP ร้อยละ 100.0 มีการจดบันทึกการปฏิบัติงานในการปลูกกล้วยหอมทองบางครั้งร้อยละ 63.1 แหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำบาดาลร้อยละ 56.0 ลักษณะของแหล่งน้ำไหลผ่านชุมชนร้อยละ 82.7 ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของสิ่งอันตรายใดๆ ร้อยละ 68.3 มีวิธีในการกำจัดวัชพืชและแมลงโดยการฉีดพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพที่กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดแจกร้อยละ 79.5 มีการดูแลแปลงเพาะปลูกและปฏิบัติตามแผนร้อยละ 95.2 มีการสำรวจ

ศัตรูพืชเป็นประจำร้อยละ 53.0 โดยมีเครื่องมือใช้ในการเก็บผลผลิตอย่างเพียงพอร้อยละ 73.1 มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกผลผลิตอย่างถูกต้องร้อยละ 96.2 มีที่พักเก็บผลผลิตโดยเฉพาะร้อยละ 58.0 มีการจดบันทึกขั้นต้นที่สำคัญหลังการเก็บเกี่ยวบางโอกาส ร้อยละ 74.9 มีการนำผลการจัดการคุณภาพมาปรับปรุงการเพาะปลูกร้อยละ 99.5 ในด้านการเตรียมดินและแหล่งน้ำ ร้อยละ 59.0 โดยมีปัจจัยด้านอายุและประสบการณ์การเพาะปลูกของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

2. ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างเกษตรกรกับกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเพื่อการส่งออก พบว่า ด้านการผลิตของเกษตรกรมีความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานมากที่สุด โดยเกษตรกรจะได้ประโยชน์ในการมีตลาดรองรับผลผลิตที่มีคุณภาพและจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดทั่วไป มีแหล่งความรู้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษจากกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ที่สามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตของเกษตรกรได้ด้วยการคัดเลือกเกรดและจัดการน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและวิธีการในการจัดการคุณภาพผลผลิตการเกษตรที่ดี (GAP)

3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการเพาะปลูกกล้วยหอมทอง พบว่า ด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถานที่ผลิตโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) โดยมีปัญหาด้านสถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการคุณภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 3.35$) ด้านคุณภาพผลผลิตโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) โดยมีปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออกสินค้าไม่มีมาตรฐานมากที่สุด ($\bar{X} = 3.23$) ด้านปัจจัยการผลิตโดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เรื่องที่มีปัญหามากที่สุดคือผลกระทบจากภัยธรรมชาติและโรคแมลงศัตรูพืช ($\bar{X} = 3.39$)

4. การพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยหอมทองเพื่อการส่งออกมีการประยุกต์ใช้การจัดการสมัยใหม่ในการทำธุรกิจ เช่น มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างเกษตรกรกับกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดในการกำหนดคุณภาพผลผลิต การแจ้งราคา การตั้งราคาซื้อขาย มีการนำผลการจัดการคุณภาพมาปรับปรุงการเพาะปลูกถึงร้อยละ 99.5 มีการอบรมเรื่องคุณภาพร้อยละ 100.0 มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้สมาชิกส่งผลผลิตมายังศูนย์เพื่อตรวจสอบและคัดเลือกตามเงื่อนไขที่ลูกค้ากำหนดร้อยละ 95.2 ความเสียหายต่อการขนส่งต่อเที่ยวร้อยละ 0-5 อยู่ที่ 81.0%

อภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อการผลิตกล้วยหอมทองให้กับบริษัทแพนแปซิฟิกฟู้ดส์ จำกัด ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น มีประเด็นที่จะนำมาอธิบายผลดังนี้

กล้วยหอมทอง เป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งออก โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น สถานการณ์การส่งออกกล้วยไทยไปญี่ปุ่น ในปี 2550-2552 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปริมาณการส่งออก 1,134 ตัน คิดเป็นมูลค่า 29.95 ล้านบาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 2,309 ตัน คิดเป็นมูลค่า 72.59 ล้านบาท ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.69 และ 55.68 ต่อปี ตามลำดับโดยการส่งออกกล้วยหอมสดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 46.65 และ 57.01 ต่อปี เนื่องจากกล้วยหอมทองของไทยมีรสชาติหอมหวาน เปลือกบาง เนื้อไม่เหนียวตัวแทนกลุ่มสหกรณ์ของญี่ปุ่นชื่อว่า PAL SYSTEM ได้เจรจาขอเพิ่มปริมาณการผลิตกล้วยหอมทอง เนื่องจากคนญี่ปุ่นนิยมบริโภคมากถึงปีละ 1,000,000 ตัน โดยเฉพาะกล้วยหอมทองจากไทยเป็นที่นิยมมากกว่าของประเทศฟิลิปปินส์ เอกวาดอร์ และโคลอมเบีย ทำให้กล้วยหอมไทยขายได้ราคาสูงกว่าประเทศอื่นๆ ขณะที่การส่งออกของไทยมีเพียงปีละ 1,000 ตัน หรือ 0.2 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการ โดยเงื่อนไขในการผลิตกล้วยหอมทอง คือจะต้องเป็นการผลิตที่ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี และไม่ฉีดพ่นสารเคมีโดยเด็ดขาด ซึ่งจะทำได้กล้วยที่ปราศจากสารมีพิษ ขนาดของผลผลิตกล้วยหอมทอง จะต้องมียาขนาดลูกละไม่ต่ำกว่า 100 กรัม สีผิวของกล้วยไม่ซ้ำ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคประเทศญี่ปุ่น จะต้องไม่ส่งกล้วยไปถึงประเทศญี่ปุ่น ถ้ากล้วยสุกจะถูกห้ามนำเข้าและต้องนำไปทิ้ง ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันศัตรูพืชของประเทศญี่ปุ่น ความแก่ของกล้วยอยู่ที่ประมาณ 70% ต้องปราศจากศัตรูพืชหรือโรคแมลง

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดของผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดและเกษตรกรผู้ผลิตมีการให้ความสำคัญกับการจัดการคุณภาพของกล้วยหอมทอง โดยทางกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเห็นความจำเป็นในการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยได้ด้วยการส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) โดยมีการจัดเตรียมหน่อพันธุ์และพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการคุณภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับอนุภาพสังข์ศรีอินทร์ 2551 ได้ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานผักสดในจังหวัดนครปฐมพบว่าเกษตรกร มีการรับรู้ในเรื่องคุณภาพของผักทางกายภาพมากกว่าการรับรู้ในเรื่องของความปลอดภัยของอาหาร ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือควรผลักดันให้กลุ่มเกษตรกรมีการทำระบบฟาร์มแบบสัญญาผูกพัน (Contract Farming) และทำตามระบบ GAP เป็นพื้นฐาน ควรมีการนำระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานหรือโลจิสติกส์มาใช้กับสินค้าเกษตร ควรให้ความรู้และฝึกอบรมในเรื่องการผลิต การตลาด และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมหรือให้ความรู้กับเกษตรกรและผู้รวบรวมในเรื่องระบบคุณภาพการผลิตทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการจัดห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร เพื่อการผลิตกล้วยหอมให้กับบริษัทแพนแปซิฟิกฟู้ดส์ จำกัด ส่งออกไปยัง ประเทศญี่ปุ่น ผลของการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในระดับห่วงโซ่อุปทานขั้นตอนการประยุกต์ใช้ ควรเริ่มจากกาพัฒนาผลผลิตจนถึงการรวบรวมผลผลิตส่งบริษัท แพนแปซิฟิกฟู้ดส์ จำกัด เพื่อส่งออก โดยกล้วยหอมทองที่ส่งออกควรมี การวางแผนการผลิตให้มีการส่งออกตลอดทั้งปี ปริมาณการผลิตให้มีความสอดคล้องกับปริมาณ ความต้องการของบริษัทผู้ส่งออก และเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องของความไม่แน่นอนอันสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคและแมลง รวมถึงภัยคุกคามจากธรรมชาติ

2. ราคาของกล้วยหอมทองและปริมาณความต้องการของลูกค้าในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่นมีสูง ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับราคาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดรับซื้อจาก เกษตรกร หากทางกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดสามารถพัฒนาวิธีการเพาะปลูกที่ลดต้นทุนให้แก่ เกษตรกรทำสวนได้ และสามารถปรับวิธีการรับซื้อจากเงินเชื่อเป็นเงื่อนไขอื่นที่สร้างแรงจูงใจ ให้แก่เกษตรกรทำสวนเพื่อขยายกลุ่มและเพิ่มพื้นที่ในการผลิต ก็จะทำให้ปริมาณการผลิตสูงขึ้น สอดคล้องกับปริมาณความต้องการในการส่งออก

3. ต้องมีการขยายผลให้เกษตรกรมีการปฏิบัติในการผลิตตาม โครงการเกษตรที่ดีอย่าง เกร่งครัด โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพ โดยย้าให้เกษตรกรทราบถึงผลดีของกา ปลูกพืชที่ได้คุณภาพเพื่อการส่งออกอย่างถูกต้อง ผ่านการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและทาง กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดต้องให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด โดยให้กลุ่มเกษตรกรตระหนักถึง คุณภาพ ความปลอดภัย ซึ่งให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่มีการจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบและสามารถ ทำได้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบห่วงโซ่อุปทานของกลุ่ม เกษตรกรทำสวนทุ้งควัดกับเกษตรกรในรูปของวิสาหกิจชุมชน

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพืชผลชนิดอื่นที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งออกเพื่อให้มีการผลิต ภายใต้มาตรฐานการทำเกษตรที่ดี (GAP)

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับหรือมาตรการส่งออกที่เป็นข้อกำหนดเฉพาะของ แต่ละประเทศในการนำเข้าพืชผักจากประเทศไทย